Türk Kütüphaneciliği 35, 1 (2021), 119-121
Doi: 10.24146/tk.895052

"Çeşitli Boyutları İle Uzaktan Eğitim" Güler Demir, Ayşenur Güneş ve Hamid Derviş. (Ed.) İstanbul: Hiperyayın. 2021. 212 s. ISBN: 978-625-7339-162

Ayşenur Güneş*

Book Review

Distance Education with Various Dimensions

During the Covid-19 pandemic, many educational institutions were involved in the distance education process as a caution. In this duration, due to not being accustomed to this kind of education, not only educational institutions but also instructers, lecturers and students faced many problems. In this book, which aims to address the topic of distance education in pandemic period, the conceptual infrastructural, technological, cognitive, spiritual, sociocultural and economic dimensions of distance education are emphasized and discussed. In addition, with the questionnaire applied to the students of Kastamonu University, Department of Information and Records Management, the problems experienced by the students in this pandemic era were discussed comprehensively.

2020 yılının ilk günlerinden bu yana bütün dünya alışılmışın dışında bir yaşam sürmeye başladı. Gerek bireysel ve toplumsal yaşam gerekse eğitim yaşamı daha önce görmediğimiz bir düzen ve kaygılar ile birlikte değişti. Sosyal anlamda, bireyler kendi kendilerine yetmeyi, evlerinde vakit geçirmeyi, yeni hobiler edinmeyi öğrenirken, öğrenciler sınıf ortamından çok farklı bir biçimde, farklı ortamlarda, daha çok da evlerinde, eğitimlerini sürdürmeye çalıştılar. Pandemi sürecinin özellikle ilk dönemlerinde bütün dünya bu beklenmedik durum nedeniyle bocaladı ve zorlandı. Ancak insanoğlu buna da ayak uydurdu; uzaktan eğitim ve çevrimiçi dersler yaşamın doğal bir parçası haline gelirken, bu düzenden en fazla yarar sağlanmaya çalışıldı. Online seminerler, söyleşiler, dersler ve kurslar günlük ve haftalık aktiviteler şeklinde sunulmaya başlandı.

Yaşanan bu sürecin ilk dönemlerinde, uzaktan eğitime ayak uydurmaya çalışanlar sadece öğrenciler olmadı. Uzaktan eğitim altyapılarını sağlayan kurumlar ve dersleri veren eğiticiler de bu dönemde bir takım sorunlarla karşılaştılar. "Çeşitli Boyutları ile Uzaktan

* Arş. Gör. Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: akbulutaysenur@gmail.com
Research Ass. Kastamonu University Department of Information and Records Management

Geliş Tarihi – ***Received:*** 11.03.2021
Kabul Tarihi – ***Accepted***: 13.03.2021

Eğitim" başlıklı bu kitap, tam da bu noktada, sürecin etkisi ile üretilen çalışmalar arasındadır. Kitapta uzaktan eğitim ve ilişkili konu ve sorunlar, 5 bölüm altında değerlendirilmektedir: *Eğitime Uzaktan Bakmak: Kavramsal Bir Deneme"; "Uzaktan Eğitim: Bilişsel ve Ruhsal Boyut"; "Uzaktan Eğitimde Sosyokültürel Boyut: Uç Durumlar Araştırması"; "Eğitim ve Teknoloji" ve "Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Algıları: Genel Bir Bakış"*.

"Eğitime Uzaktan Bakmak: Kavramsal Bir Deneme" başlıklı ilk bölüm Hasan Sacit Keseroğlu tarafından ele alınmıştır. Bu bölümde yazar, eğitim sözcüğünün tanımına yer vererek, kavramın tarihsel süreçteki gelişimi ve içerdiği anlamları irdelemiştir. Ayrıca yazar, yüzyüze eğitimin hem eğitimci hem de öğrenci üzerinde oluşturduğu etkileri tartışırken, uzaktan eğitim sürecinde yaşanan çevresel sorunlara da dikkat çekmektedir. Çalışma kapsamında uzaktan eğitimin, yüzyüze eğitim kadar etkili ve verimli olmadığı görüşü sunulmuştur. Keseroğlu, çalışmanın sonunda yer alan tablo ile yüzyüze ve uzaktan eğitimin özelliklerini karşılaştırmalı bir şekilde ele almış ve sonuç olarak yüzyüze eğitimin, uzaktan eğitime göre kişinin gelişmesine daha çok katkı sağladığı, daha insani olduğu sonucuna ulaşmıştır.

"Uzaktan Eğitim: Bilişsel ve Ruhsal Boyut" başlıklı çalışmayı ele alan Güler Demir, eğitimin psiko-bilişsel boyutunu kuramsal olarak incelemiştir. Yazar bu bölümde; uzaktan eğitim ve ilişkili kavramlara yer verirken; endüstri kuramı, bağımsız çalışma kuramı, etkileşim ve iletişim kuramı, transaksiyonel/ etkileşimsel uzaklık kuramı, androgoji kuramı, eşitlik kuramı, işbirliğine dayalı özgürlük kuramı gibi uzaktan eğitime ilişkin kuramları detaylı bir şekilde incelemiştir. Demir, çalışmasının ana temasını oluşturan diğer bölümlerinde, uzaktan eğitimde yaşanan bilişsel ve ruhsal sorunlara ilişkin kapsamlı bir değerlendirme yapmaktadır. Ayrıca yazar, Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerine uygulanan anket sonuçlarında, öğrencilerin bilişsel ve ruhsal durumlarına ilişkin verileri çalışmaya ekleyerek somut olarak öğrencilerin bu süreçten olumsuz bir biçimde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan yazar, uzaktan eğitimin, pandemi sürecinden bağımsız biçimde uygulanması durumunda etkilerinin daha farklı sonuçları ortaya çıkarabileceği olasılığının da göz ardı edilmemesi gerektiğine işaret etmektedir.

"Uzaktan Eğitimde Sosyokültürel Boyut: Uç Durumlar Araştırması" başlıklı üçüncü bölüm İlker Çakmakkaya tarafından kaleme alınmıştır. Çalışma kapsamında anlatı araştırması tasarımı gerçekleştirilmiştir. Fotoses (photovoice) tekniği kullanılarak yapılan araştırmada yazar, 4 farklı katılımcı ile araştırmasını gerçekleştirmiştir. Şehirde yaşayan, kendi odası ve internet erişimine sahip olan ile kırsal kesimde yaşayan, kendisine ait bir odası olmayan ve bilgi iletişim teknolojisi ve altyapısına sahip olmayan ya da kısıtlı erişim sağlayabilen katılımcılar ile karşılaştırmalı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda cinsiyet rolleri, ekonomik nedenler, ev işçiliği, mevsimsel işçilik, coğrafi farklar gibi sorumlulukların uzaktan eğitimi ikinci hatta üçüncü plana iten etmenler arasında olduğu kanısına varılmıştır. Çakmakkaya, bu çalışma ile farklı sosyokültürel ve ekonomik özellikleri bulunan öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki koşullarını somut bir şekilde ele almıştır.

"Eğitim ve Teknoloji" başlıklı çalışmayı ele alınan Ayşenur Güneş, bu bölümde uzaktan eğitimin teknolojik boyutunu incelemiştir. Yazar, teknoloji kavramından yola çıkarak, tarihsel süreçte gelişimi ve uzaktan eğitim teknolojilerinin gelişimi üzerinde durmuştur.

Çalışma kapsamında e-öğrenme 1.0 ve e- öğrenme 2.0 kavramlarına yer verilerek bu kavramların özellikleri ele alınmıştır. Güneş, çalışmasının sonucunda, uzaktan eğitim sürecinde en fazla kullanıldığını saptadığı 3 farklı eğitim platformunun (Classroom, moodle, edmodo) özelliklerini bir tablo ile karşılaştırmalı biçimde ele alarak incelemiştir.

"Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Algıları: Genel Bir Bakış" başlıklı çalışma kitabın son bölümü olup Hamid Derviş tarafından kaleme alınmıştır. Yazar bu bölümde, 2019-2020 Bahar döneminde Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde, öğretim teknolojilerine ilişkin farkındalığı, ulaşılabilirlikleri ve kullanılabilirlikleri üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin teknoloji konusunda sorun yaşamadıkları ancak gerek sosyalleşme bağlamı gerek alışılmışın dışında bir eğitim süreci ve gerekse pandeminin kendisinin yarattığı kaygılar nedeni ile yüzyüze eğitimi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Beş bölümden oluşan bu kitap, genel olarak uzaktan eğitim konusunu farklı boyutları ile ele almakla birlikte, çalışmanın üçüncü ve beşinci bölümlerinde Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin algı ve görüşlerinin değerlendirildiği bir anket araştırmasından elde edilen veriler de kullanılmaktadır. 38 (kapalı ve açık uçlu) soru/ifadeden oluşan ve beşli likert ölçeği ile hazırlanan, örneklemi 120 lisans öğrencisi olan (evren: 221 lisans öğrencisi) anket araştırmasının ortaya koyduğu sonuçlar, bu bölümlerin kuramsal çerçevesini destekler niteliktedir. Pandemi süreci ve süreç nedeni ile uygulanan uzaktan eğitimin öğrenciler üzerindeki etkilerini ortaya koyan kitap, plansız, hazırlıksız bir şekilde uzaktan eğitime başlayan öğrencilerin, sosyokültürel, ekonomik, bilişsel, ruhsal ve teknolojik olarak yaşadığı sorunları açığa çıkarmaktadır. Pandemi sürecinin hala devam ettiği günümüzde, bu yayının hem Bilgi ve Belge Yönetimi alanına hem de eğitim alanında çalışan kişilere ışık tutacak bir kitap olduğu kanısındayım.